

Eduskunnan lakivaliokunta
lav@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilalain 9 §:n muuttamisesta

Viite: Eduskunnan lakivaliokunnan asiantuntijapyyntö asiassa HE 53/2025 vp

Itä-Uudenmaan poliisilaitos on tutustunut hallituksen esitykseen eduskunnalle vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilalain 9 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksen mukaisissa lakimuutoksissa ei ole merkittäviä vaikutuksia poliisitoimintaan tai poliisin tehtäväkenttään. Poliisilaitos pitää esityskokonaisuutta hyvin perusteltuna ja kannatettavana.

1 Keskeiset asiat

Avolaitokseen sijoittaminen

Esityksessä avolaitokseen sijoittamisen edellytyksiä ehdotetaan täsmennettäväksi huomioiden nykyistä enemmän vangin rikollisuuden laatu ja vangin vaarallisuus. Tavoitteena on varmistaa, ettei avolaitokseen sijoitettasi vankeja, joiden arvioidaan jatkavan rikollista toimintaa taikka vaarantavan avolaitoksen turvallisuutta. Osallistuminen tai yhteydet järjestäytyneeseen rikollisuuteen otetaan huomioon sijoituspäätöksessä.

Tapauskohtaisesti vangin rikollisuuden laadun ja vangin vaarallisuuden arvioinnissa voi olla tarpeellista konsultoida poliisia, jotta sijoituspäätöksen arvioinnissa on kaikki tarvittavat tiedot käytettävissä. Tässä huomioitava, onko mahdollisuutta tietojen luovuttamiseen.

Avolaitosturvallisuuden ja myös sen lähiympäristössä asuvien ja käyvien ihmisten turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen kannalta on hyvä, että perusteluissa on painotettu korostettua huolellisuutta sellaisten vakavien rikosten uusijoiden kohdalla, joita on pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Varmuusosasto

Varmuusosastolle sijoittamisen edellytyksiä muutettaisiin kiinnittäen huomiota varmuusosaston luonteeseen turvaamistoimenpiteenä ja samalla mahdollistettaisiin tutkintavangin sijoittaminen varmuusosastolle. Tavoitteena olisi tulevan rikollisuuden tai vankilaturvallisuutta vakavasti vaarantavan toiminnan estäminen ja pyrittäisiin siihen, että erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan vankilassa voitaisiin puuttua.

Erityisesti mahdollisuus sijoittaa tutkintavanki varmuusosastolle on kannatettava muutosesitys. Muutos tietenkin edellyttää vankilan ja poliisin yhteistyön sovittamista uuteen toimintaympäristöön, varmuusosastolle, esimerkiksi kuulustelujen suorittamiseksi. Kannatettavana asiana nähdään myös tässä asiakohdassa poliisin yksi keskeinen torjuntakohde, järjestäytynyt rikollisuus.

Määräaikainen päätös puhelun kuuntelemisesta

Puheluiden kuuntelemisesta voisi päättää määräajaksi ja varmuusosastolle sijoitetun vangin keskustelu lapsen tapaamisessa voitaisiin kuunnella ja tallentaa.

Kahden viikon määräaikainen päätös puhelun kuuntelemisesta on perusteltu ja toiminnan kannalta järkevä muutos. Muutos yhdenmukaistaa päätösprosessin kirjeen lukemisen kanssa. On hyvä, että vankeuslaki ja tutkintavankeuslaki ovat tässä asiassa sisällöltään vastaavat.

Vankilaan ottamisen rajoittaminen

Vankeuslaissa säädettäisiin mahdollisuudesta rajoittaa vankien ottamista vankilaan. Esityksessä pyritäisiin turvaamaan se, että vakavissa yhteiskunnallisissa häiriötilanteissa olisi mahdollista säädellä vankilukua vankiloiden toiminnan turvaamiseksi.

Poliisi on sisäisen turvallisuuden ja rikostorjunnan yleisviranomainen. Vankilaan ottamisen rajoittaminen monimuotoisissa yhteiskunnallisissa häiriötilanteissa ja siihen liittyvät perustelut ovat tärkeitä lakimuutoksia. Poliisin ja monen muun viranomaisen rooli korostuu yhteiskunnallisissa häiriötilanteissa ja tällä lakimuutoksella luodaan osaltaan toimintaedellytyksiä myös poliisille.

Muut muutosehdotukset

Esityksessä sekä vankeuslain että tutkintavankeuslain kohdalla turvatarkastuksen suorittaminen, sitominen ja voimakeinojen käyttö eivät olisi enää sidoksissa vankila-alueeseen tai vanginkuljetukseen.

Tämä on kannatettava muutos, koska esimerkiksi ulkopuolisen laitossijoituksen valvonta tapahtuu suurelta osin vankilan ulkopuolella. Tämä lisää Rikosseuraamuslaitoksen itsenäistä toimintakykyä virkatehtävillä ja mahdollistaa paremmat toimintaedellytykset Poliisin ja Rikosseuraamuslaitoksen yhteistoiminnassa.

Huomiotavaksi vielä, että voisiko perusteluissa puhua järjestäytyneen rikollisuuden lisäksi verkostoituneesta rikollisuudesta, mikä kattaa muun muassa katujengityyppisen rikollisuuden.

Seppo Kujala, Apulaispoliisipäällikkö

Kari-Pekka Raulahti, Rikoskomisario

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 06.06.2025 klo 08:50. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Itä-Uudenmaan poliisilaitos

Jokiniemenkuja 2, PL 98, 01301 Vantaa

kirjaamo.ita-uusimaa@poliisi.fi

Puhelin 0295 430 291, poliisi.fi